

Broj: 01-532/16-5
Podgorica, 23.12.2016. godine
MK

Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore, u skladu sa odredbom člana 41 stav 1 Zakona o Zaštitniku/ci ljudskih prava i sloboda Crne Gore ("Sl. list CG", br. 42/11 i 32/14) i člana 40 Pravila o radu Zaštitnika ("Sl. list CG", broj 53/14), nakon završenog ispitnog postupka po pritužbi X.X, daje

MIŠLJENJE

1. Uvod

1.1. Zaštitniku ljudskih prava i sloboda Crne Gore, 20.07.2016. godine, pritužbu na rad Fakulteta likovnih umjetnosti Cetinje, koju je dopunila 25.07.2016 godine, podnijela je X.X. iz Podgorice i u pritužbi u bitnom navela: da je završila Srednju likovnu školu "Petar Lubarda" u Cetinju, školske 2015/2016 godine; da je u srednjoj školi bila odličan đak i bila dobitnica nekoliko nagrada (1. nagrada 2015. godine za rad "Da se prestrojim u tvoje jato" na izložbi "Lubarda kao inspiracija, 2. nagrada 2016. godine za rad "Kam'ti u dim" na izložbi "Lubarda kao inspiracija 2016, 2. mjesto na međunarodnom likovnom konkursu Cefe - Slovenija); da je u junu 2016. godine, konkurisala za upis na Fakultet likovnih umjetnosti – Cetinje i priložila svu potrebnu dokumentaciju; da je polagala prijemni ispit; da je nakon ispita objavljena rang lista – u četvrtak 30.06.2016. godine, na kojoj se ona nalazi na 7. mjestu – prvom ispod crte sa 51.54 boda; da se prije nje na listi nalaze i dva kandidata sa manje bodova (45.46 i 49.67); da nijesu bodovane nagrade koje je osvojila, a da joj je saopšteno da to nije učinjeno jer "ne bi bilo fer zbog drugih" da ih boduju; da to nije u skladu sa Pravilnikom o uslovima, kriterijumima i postupku upisa u I godinu na Univerzitetu Crne Gore; da je na prvom mjestu rang liste X.Y, djevojka koja je 2014 godine upisala fakultet likovnih umjetnosti, koja je završila prvu godinu Fakulteta, položila ispite i upisala drugu godinu, ali se zbog nekih razloga, kasnije ispisala sa Fakulteta; da nije u skladu sa pravilima da ona ponovo pohađa godinu studija koju je već završila; da je njenim upisom ponovo u prvu godinu, na budžetu, nekom učeniku koji je bio ispod crte, onemogućeno da zauzme mjesto na rang listi; da je u ponedjeljak 4.07.2016. godine, bila na razgovor kod prodekana za nastavu, koji joj je rekao da uloži prigovor na rang listu; da je to i učinila istog dana; da je, međutim, njen prigovor od strane prodekana, odbijen kao neblagovremen odlukom 01-604 od 05.07.2016. godine; da na objavljenoj rang listi nema uputstva o pravnom lijeku, te da nijesu istaknuta imena i prezimena članova komisije za upis, već samo nečitki potpisi predsjednika i četiri člana, što nije u skladu sa pravilima; da se interesovala da li može da se formira druga komisija koja bi pregledala njene radove, da joj je odgovoreno da su u postojećoj komisiji relevantni profesori; da su joj nepravilnostima u vezi prijemnog ispita i pomenute rang liste povrijeđena prava.

Istakla je da je o svemu obavijestila Ministarstvo prosvjete, zatražila i inspekcijski nadzor od strane Uprave za inspekcijske poslove – Inspekcije za prosvjetu i sport.

2. Postupanje Zaštitnika

2.1. Povodom pritužbe Zaštitnik je pokrenuo ispitni postupak i 25.07.2016. godine, zatražio izjašnjenja od Fakulteta likovnih umjetnosti Cetinje i Uprave za inspeksijske poslove.

2.2. Fakultet likovnih umjetnosti Cetinje (u daljem tekstu FLU), dopisom od 26.07.2016. godine, Zaštitniku je dostavio obavještenje da se Univerzitet Crne Gore, kao i Fakultet likovnih umjetnosti, nalaze na kolektivnom godišnjem odmoru, počev od 25.07. do 29.08.2016. godine te da će se na navode iz pritužbe izjasniti nakon povratka sa godišnjeg odmora, a najkasnije u roku od osam dana od dana povratka sa odmora.

2.3. S obzirom na prekluzivne rokove za eventualno ulaganje pravnih sredstava podnositeljke pritužbe, te polazeći od načela dobre uprave, urgirali smo kod Fakulteta likovnih umjetnosti da traženo izjašnjenje dostavi u roku od osam dana od dana prijema zahtjeva za izjašnjenje.

2.4. Dana 1.08.2016. godine, dekanica FLU Milena Jovičević, Zaštitniku je dostavila izjašnjenje u kojem se navodi: da su nezadovoljni i iznenađeni urgencijom Zaštitnika, kojom je tražio dostavljanje izjašnjenja u roku od osam dana, te da uz veliki napor koji im pričinjava ovakav vid komunikacije, dostavljaju izjašnjenje; da je u pritužbi X.X. izneseno niz neistina, poluistina, pogrešnih tumačenja Pravilnika o uslovima, kriterijumima i postupku upisa na osnovne studije Univerziteta Crne Gore (u daljem tekstu Pravilnika), pa čak i zlonamjernih tvrdnji; da nije tačna tvrdnja podnositeljke pritužbe da jedan njen rad nije ocijenjen, već je istina da je ocijenjena ocjenom 1 (nedovoljan) koja je eliminatorna za upis, što je u skladu sa čl. 5 stav 4 Pravilnika; da iz prethodnog objašnjenja zaključuju da kandidatkinja koja je dobila nedovoljnu – eliminatornu ocjenu na nekom od praktičnih radova prilikom polaganja prijemnog ispita, bez obzira na ukupan zbir prethodnih podova, diskvalifikovana je iz daljeg postupka polaganja prijemnog ispita; da tvrdnja da upisana kandidatkinja X.Y, nije imala pravo upisa nije istinita jer je imenovana polagala prijemni ispit, stekla potreban broj bodova i bez obzira na činjenicu što je 2014. godine ispisana sa FLU, ostvarila pravo na upis, što je u skladu sa Pravilnikom, čime je stekla status studenta; da je nepobitna činjenica da podnositeljka pritužbe nije podnijela prigovor u roku od 24 časa od objavljivanja rezultata na oglasnoj tabli i na sajtu FLU; da njena tvrdnja da nije upoznata sa rokovima za podnošenje prigovora, odnosno da nakon isticanja rang liste nije obaviještena o pravnoj pouci, ne stoji, jer se na sajtu Univerziteta Crne Gore i FLU, nalazi Pravilnik o uslovima, kriterijumima i postupku upisa na osnovne studije Univerziteta Crne Gore, koji u članu 9 propisuje način i rokove za podnošenje prigovora; da je odluka FLU br. 01-604 od 05.07.2016. godine, kojom je kao neblagovremen, odbijen prigovor X.X, konačna; da u tekstu njenog prigovora preovladavaju paušalne ocjene, u stilu „rekla-kazala“, te navodi da je „nezvanično“ obaviještena i sl. ne zaslužuju nikakvu pažnju ili komentar; da na osnovu svega navedenog, potvrđuje da je postupak upisa na osnovne studije na FLU, kako u pogledu polaganja dopunskih ispita, odnosno provjere znanja i ocjenjivanja, tako i objavljivanja rezultata tih ispita, sproveden na zakonit i transparentan način.

2.5. Uprava za inspeksijske poslove – Odsjek za inspekciju za prosvjetu i sport, Zaštitniku je 13.09.2016. godine, dostavila akt, u kojem se, između ostalog, navodi: da je po prijemu predmeta *prosvjetni inspektor u više navrata u više dana pokušao kontaktirati FLU,*

uključujući dekanicu, prodekanu za nastavu, ali kontakt nije ostvaren jer su bili nedostupni, pa je vršenje inspekcijskog nadzora odloženo za 1.09.2016 godine; da je 2. 5. i 9.09.2016 godine, vršen nadzor nad radom Fakulteta likovnih umjetnosti Cetinje; da je manjkava Odluka koju je donio predsjednik Upisne komisije odlučujući o prigovoru X.X, iz razloga što Upisna komisija nije bila nadležna da odlučuje o tome, već je taj prigovor trebala proslijediti Centralnoj komisiji za upis, kojoj se u skladu sa čl. 14/3,4,5 i 6 Pravilnika o uslovima kriterijumima i postupku upisa na osnovne studije Univerziteta Crne Gore, podnosi prigovor na postupak rangiranja i koja po prigovoru donosi odluku; da je prosvjetni inspektor ukazao dekanici FLU, predsjedniku Komisije za upis i drugim, nadzoru prisutnim licima, da u sastavu Komisije za upis ne mogu biti članovi Ispitne komisije iz razloga što Upisna komisija odlučuje po prigovoru kandidata na objavljene rezultate, odnosno na ocjene Ispitne komisije od koje, pribavlja izjašnjenje; da je uvidom u dokumentaciju utvrđeno da je X.Y položila sve ispite sa prve godine studijskog programa Slikarstvo; da je upisana na studijski program Slikarstvo studijske 2015/2016 godine u II godinu studija; da se ispisala sa FLU na lični zahtjev 14.10.2015. godine; da je prosvjetni inspektor prilikom nadzora dao mišljenje da X.Y. ne može po drugi put steći i koristiti status budžetskog studenta I godine studija, te da je neregularan njen upis na I godinu studijskog programa Slikarstvo; da je prosvjetni inspektor saopštio da činjenično stanje upućuje:

- na svjesno kršenje propisa o upisu na I godinu osnovnih akademskih studija;
- na nepoznavanje odredbi Pravilnika kojie se odnose na pravo prigovora Koisiji za upis i Centralnoj upisnoj komisiji od strane kandidata X.X, ali i od strane predsjednika i članova Komisije za upis;
- na improvizaciju u ocjenjivanju na dopunskom ispitu od strane Ispitne komisije;
- na nepravilan sastav Komisije za upis;
- na nedostatak volje da se X.X. pomogne da se detaljnije upozna sa procedurom polaganja dopunskih ispita, dobijenim ocjenama na ispitu i pravom prigovora na rezultate ispita i rangiranje prijavljenih kandidata; da su Ispitna komisija i Komisija za upis, kroz prijem 6 (šest) kandidata sa finansiranjem iz budžeta, koliko je traženo konkurskom, a eliminacijom ostalih 10 kandidata sa slabom ocjenom iz jednog od dopunskih ispita, zaštitili primljene kandidate od konkurencije, u prvom redu X.X, kao i još nekoliko kandidata koji bi u slučaju najmanje pozitivne ocjene iz predmeta koji nijesu položili, ugrozili kandidate pod red. br. 4, 5 i 6 sa Rang liste I;
- da su Ispitna komisija, Komisija za upis i dekanica FLU, pokazali privilegovanje X.Y, kroz omogućavanje istoj da ponovo polaže dopunske ispite za upis i I godinu studija koju je već završila i da zauzme I mjesto na Rang listi I koje joj daje ponovni status budžetskog studenta I godine koji je već jednom koristila, mada je svima bilo poznato da se ona faktički ne upisuje u I godinu već u II godinu studija na FLU – Studijski program Slikarstvo;
- da nedostupnost FLU prosvjetnom inspektoru sredinom jula 2016. godine ima za posljedicu vršenje inspekcijskog nadzora u situaciji kad je Rang lista I postala konačna i kada su završena sva tri upisna roka na UCG.

Na kraju navedenog akta Uprave za inspekcijske poslove, navodi se da prosvjetni inspektor nalazi:

- da X.X, uz niz manjkavosti i nepravilnosti u sprovođenju dopunskih ispita na studijskom programu Slikarstvo, nije položila ispit iz predmeta Crtanje figura po modelu, već je dobila ocjenu 1, koja je po Pravilniku eliminatorna;
- da X.Y. nije mogla biti uvrštena na Rang listu I sa statusom budžetskog studenta I godine studije, jer je ista na istom studijskom programu studijske 2014/2015 godine, stekla i uživala isti status budžetskog studenta I godine studija.

2.5.1. U međuvremenu, 12.09.2016. godine Uprava za inspekcijske poslove, dostavila je Zaštitniku dopunsko izjašnjenje kojim ga je obavijestila da je Odsjek za inspekciju za prosvjetu u sport, donio Rješenje br.UPI-0601/2016-2514 kojim se, naređuje, Fakultetu likovnih umjetnosti – Dekanici Fakulteta, da,

- poništi dopunske ispite iz Crtanja figure po modelu i Slikanja - mrtva priroda koje je X.Y. polagala na studijskom programu Slikarstvo Fakulteta likovnih umjetnosti Cetinje na osnovu raspisanog Konkursa za upis na prvu godinu osnovnih studija za studijsku 2016/2017. godinu - I upisni rok;
- poništi rangiranje X.Y. i stavljanje iste na Rang listu kandidata prijavljenih na konkurs za upis na prvu godinu studija upisni rok jun, 2016. godine, od 30.06.2016. godine;
- Ispitna komisija i Upisna komisija ponovo razmotre ocjenu X.X. na dopunskom ispitu iz predmeta Crtanje figura po modelu, na studijskom programu Slikarstvo.

U obrazloženju tog Rješenja, između ostalog, navodi se: da je Prosvjetni inspektor Zapisnikom ukazao predsjedniku Upisne komisije da je manjkava Odluka koju je donio s pozivom na član 9 Pravilnika, a kojom je odbio prigovor X.X. na Rang listu iz razloga što je ona podnijela FLU Prigovor na rang listu, zbog čega Upisna komisija nije bila nadležna da o tome odlučuje, već je taj prigovor trebala proslijediti Centralnoj komisiji za upis kojoj se, u skladu sa članom 14 st. 3, 4, 5 i 6 Pravilnika, podnosi prigovor na postupak rangiranja i koja po prigovoru donosi odluku; da je takođe ukazao dekanici FLU, predsjedniku Komisije za upis i drugim nadzoru prisutnim licima da u sastavu Komisije za upis ne mogu biti članovi Ispitne komisije iz razloga što Upisna komisija odlučuje po prigovoru kandidata na objavljene rezultate, odnosno na ocjene Ispitne komisije od koje, u skladu sa članom 9 stav 2 Pravilnika, pribavlja izjašnjenje. Potpisi na Rang listi upućuju da su, između ostalih, članovi Komisija za upis i prof. mr Branislav Sekulić, predsjednik i prof. mr Slavica Gvozdrenović, član Ispitne komisije; da je upis X.Y. na I godinu FLU - studijski program Slikarstvo sa statusom budžetskog studenta neregularan; da je prosvjetni inspektor Zapisnikom konstatovao da činjenično stanje upućuje:

- na svjesno kršenje propisa o upisu na I godinu osnovnih akademskih studija;
- na nepoznavanje odredbi Pravilnika koje se odnose na pravo prigovora Komisiji za upis i Centralnoj upisnoj komisiji od strane kandidata X.X. ali i od strane predsjednika i članova Komisije za upis;
- na improvizacije u ocjenjivanju na dopunskom ispitu od strane Ispitne komisije;
- na nepravilan sastav Komisije za upis;
- na nedostatak volje da se X.X. pomogne da se detaljnije upozna sa procedurom polaganja dopunskih ispita, dobijenim ocjenama na ispitu i pravom prigovora na rezultate ispita i rangiranje prijavljenih kandidata;
- da su Ispitna komisija i Komisija za upis, kroz prijem 6 kandidata sa finansiranjem iz budžeta, koliko je traženo konkursom, a eliminacijom ostalih 10 kandidata slabom ocjenom iz jednog od dopunskih ispita, zaštitili primljene kandidate od konkurencije, u prvom redu X.X, kao i još nekoliko kandidata koji bi u slučaju najmanje pozitivne ocjene iz predmeta koji neijesu položili, ugrozili kandidate pod red. br. 4, 5 i 6 sa *Rang liste I*;
- da su Ispitna komisija, Komisija za upis i dekanica FLU, pokazali privilegovanje X.Y. kroz omogućivanje istoj da ponovo polaže dopunske ispite za upis u I godinu studija koju je već, na istom studijskom programu istog fakulteta, završila i da zauzme prvo mjesto na Rang listi I koje joj daje ponovni status budžetskog studenta I godine koji

- je već jednom koristila, mada je svima bilo poznato da se ista faktički ne upisuje u I godinu već II godinu studija na FLU- studijski program Slikarstvo;
- da je nedostupnost FLU prosvjetnom inspektor u sredinom jula 2016. godine, imala za posljedicu vršenje inspeksijskog nadzora u situaciji kad je Rang lista I postala konačna i kad su završena sva tri upisna roka na UCG;

2.6. Zaštitnik je 20.09.2016. godine, u skladu sa načelom hitnosti, zbog početka studijske 2016/2017 godine i proteka rokova, od Fakulteta likovnih umjetnosti tražio obavještenje o mjerama i radnjama koje je taj Fakultet preduzeo u skladu sa naredbama Uprave za inspeksijske poslove. Obavještenje je traženo da se dostavi najkasnije u roku od osam dana od prijema akta, te je poslednjeg dana isteka roka, Zaštitnik urgirao kod FLU za dostavu izjašnjenja, imajući u vidu naročitu hitnost postupka, zbog početka studijske godine.

2.7. FLU je 28.09.2016. godine dostavio Zaštitniku akt u kojem se, između ostalog, izražava "čudenje i zabrinutost zbog pritiska od strane Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore, te da je nepotrebno i neprimjereno da ih podsjećamo na poštovanje rokova". U izjašnjenju se takođe navodi da je FLU Ministarstvu prosvjete, podnio žalbu protiv Rješenja Uprave za inspeksijske poslove, nakon čega je uslijedio Zaključak prosvjetnog inspektora u kome se Izvršenje rješenja odlaže do odgovora po žalbi. Dalje se ističe da su postupili po nalogu prosvjetnog inspektora i da je Ispitna komisija SP Slikarstvo, postupajući po Zaključku prosvjetnog inspektora, ponovo razmotrila ocjenu X.X. iz dopunskog ispita Crtanje figure po modelu i tročlana komisija u svojim pojedinačnim izvještajima naglasila da crtež karakteriše odsustvo analitičnosti, nedovoljan osjećaj za proporciju, nedovoljna likovnost, portret koji u crtežu nema karaktera, ujednačeno tretiranje draperije i portreta, bez osjećaja za materijalizaciju; da je njen rad ocijanila ocjenom 1 (nedovoljan), koja je eliminatornog karaktera. Dekanica FLU ističe da su postupili po nalogu prosvjetnog inspektora iako smatraju da je nalog inspektora u potpunosti nezakonit.

2.8. Zaštitnik je, 17.10.2016. godine, od Ministarstva prosvjete zatražio izjašnjenje da li je odlučio o žalbi FLU na Rješenje prosvjetnog inspektora kao i stav Ministarstva na navode dekanice FLU i Prosvjetne inspekcije.

2.8.1. Mnistarstvo prosvjete je 2.11.2016. godine, Zaštitniku dostavilo obavještenje da je to Ministarstvo rješavajući po žalbi Fakulteta likovnih umjetnosti Cetinje, protiv Rješenja prosvjetnog inspektora Radana Nikolića, br. UPI 0601/2016-2514 od 12.09.2016. godine, donijelo Rješenje UP II 060-75/2016-2 od 30.09.2016. godine kojim je *poništeno navedeno rješenje i predmet vraćen prvostepenom organu na ponovni postupak*. U prilogu je dostavljeno Rješene Ministarstva UP II 060-75/2016-2 od 30.09.2016. godine.

2.8.2. Uprava za inspeksijske poslove – Odsjek za inspekciju za prosvjetu i sport, 18.11.2016. godine, Zaštitniku je dostavio izjašnjenje u kojem se između ostalog, navodi: da je prije donošenja Rješenja Ministarstva prosvjete UP II 060-75/2016-3 od 30.09.2016, dekanica FLU je aktom br. 01-952 od 26.09.2016. godine, obavijestila prosvjetnog inspektora da je postupila u skladu sa tačkom 2 Zaključka prosvjetnog inspektora br. UPI – 0601/2016-2514/4 od 22.09.2016. godine odnosno da je izvršila Rješenje prvostepenog organa u dijelu koji se odnosi na podnositeljku pritužbe. Navodi se da je prosvjetni inspektor u ponovnom postupku, Zapisnikom o izvršenom inspeksijskom nadzoru br. 0601/2016-2795 od 20.10.2016. godine, koji nam je dostavljen, konstatovao da je

inspekcijski nadzor koji se odnosi na primjedbe podnositeljke pritužbe na rad Ispitne i Upisne komisije FLU, okončan; da je konstanta vršenja inspekcijskog nadzora na FLU bila potreba hitnog postupanja zbog završenog upisa u prvu godinu studija i skorog počinjanja nove studijske godine, s jedne, i otežana komunikacija sa dekanicom FLU i njenim saradnicima, sa druge strane; da prosvjetni inspektor naglašava da inspekcijskim nadzorom utvrđeno činjenično stanje koje se odnosi na podnositeljku pritužbe u cjelini nije dovedeno u pitanje Rješenjem drugostepenog organa već se u obrazloženju istog navodi da je obrazloženje Rješenja prvostepenog organa "u suprotnosti sa dispozitivom pa nije moguće utvrditi zakonitost i opravdanost njegovog donošenja", te da "prvostepeni organ zbog eventualnih propusta napravljenih u postupku polaganja dopunskog ispita X.X. ne može naložiti Ispitnoj komisiji i Upisnoj komisiji da ponovo razmotre njenu ocjenu budući da to nije obaveza i ovlaštenje prosvjetnog inspektora". Ističe da FLU i Ministarstvo prosvjete, umjesto na suštini – otklanjanju manjkavosti u postupku ocjenjivanja na posebnom dijelu prijemnog ispita i zaštiti prava X.X., insistirali su na autonomnosti FLU da sprovede prijemni ispit i negiranjem nadležnosti prosvjetnog inspektora. Na kraju prosvjetni inspektor ističe, da je rezultat, po njegovom mišljenju, porazan. U Zapisniku se između ostalog navodi da je inspekcijski nadzor koji se odnosi na primjedbe kandidatkinje X.X. na rad Ispitne i Upisne komisije okončan i da je 19.10.2016. godine, kada je vršen ponovni nadzor, inspektor naglasio da je čitavo vrijeme od vršenja prethodnog inspekcijskog nadzora do obraćanja roditelja X.Y., bio uskraćen za bitnu informaciju da je ona po ispisnici sa FLU, upisana na Akademiju umjetnosti u Novom Sadu, te da je po ispisnici sa te Akademije, dostavila Upisnicu FLU, sa namjerom prepisa na taj fakultet; da je prosvjetni inspektor saopštio dekanici FLU da je pravni osov da se X.Y, na osnovu ispisnice, prepíše na drugu godinu FLU sadržan u članu 23, st. 3,4 i 5 i čl. 17/2 Pravila studiranja na osnovnim studijama i da je ukazao dekanici da pokrene postupak prepisa X.Y. sa druge godine studija na Akademiji umjetnosti u Novom Sadu, na istu godinu studija na FLU uz napomenu da ista ne treba da snosi posledice što procedura prepisa, po njenom usmenom zahtjevu i podnešenoj Ispisnici, nije obavljena u upisnom roku.

2.9. Zaštitniku se usmenim putem u više navrata obraćala YY., majka podnositeljke pritužbe i isticala da se X. obraćala za prijem kako FLU, tako i rektoratu UCG, ali da nije primljena na razgovor.

3. Utvrđene činjenice

- 3.1. Iz pritužbe i njene dopune, dobijenih izjašnjenja i dostavljene dokumentacije proizilazi:
- da je XX., polagala prijemni ispit na FLU Cetinje, u junskom ispitnom roku 2016.g.;
  - da je rang lista kandidata odsjek Slikarstvo, objavljena 30.06.2016 godine;
  - da se X.X, na toj rang listi, nalazi na sedmom mjestu, odmah ispod crte i šest primljenih kandidata, sa ukupno 51,54 boda;
  - da na rang listi nije naznačena pravna pouka;
  - da je nezadovoljna rang listom, podnijela prigovor na listu 4.07.2016. godine;
  - da je Komisija za upis FLU, 05.07.2016. godine odlučujući o prigovoru, donijela Odluku br. 01-604 kojom prigovor odbija kao neblagovremen;
  - da je podnositeljka pritužbe, smatrajući da je procedura prijemnog ispita odnosno rangiranja kandidata neregularna, obavijestila Ministarstvo prosvjete i Upravu za inspekcijske poslove, kako bi izvršila inspekcijski nadzor nad radom FLU;
  - da inspekcijski nadzor nije mogao biti izvršen do 29.08.2016. godine, jer se službe FLU nalazila na kolektivnom godišnjem odmoru;

- da je Odsjek za inspekciju za prosvjetu i sport, vršio inspekcijski nadzor nad radom FLU, 2.09, 5.09 i 9.09.2016. godine u Cetinju;
- da je tom prilikom prosvjetni inspektor sačinio Zapisnik br. 0601/2016-10796/2 od 9.09.2016. godine u kojem je utvrdio određene nepravilnosti koje se ogledaju u manjakavosti Odluke kojom je odbijen prigovor X.X, kao i uvrštavanjem X. Y, na rang listu;
- da je Prosvjetni inspektor ukazao i predložio dekanici FLU da otkloni nepravilnosti u roku od 3 dana od dostavljanja Zapisnika;
- da je nakon toga, 12.09.2016. godine prosvjetni inspektor donio Rješenje kojim se naređuje Fakultetu likovnih umjetnosti da između ostalog, poništi rangiranje X.Y. i stavljanje na rang listu kandidata prijavljenih na konkurs za upis na prvu godinu studija upisni rok jun 2016. godine i da Ispitna komisija i Upisna komisija ponovo razmotre ocjenu X.X na dopunskom ispitu iz predmeta Crtanje figura po modelu na studijskom programu Slikarstvo;
- da je u rješenju naznačen rok za izvršenje istog, 16.09.2016. godine te da žalba ne odlaže izvršenje rješenja;
- da je Fakultet likovnih umjetnosti - Ispitna komisija (u istom sastavu kao i 30.06.2016.g.), 26.09.2016. godine, ponovo razmotrila ocjenu X.X. i da je njen rad ocjenila sa ocjenom 1 (nezadovoljava) koja je eliminaturnog karaktera, uz pisano obrazloženje članova komisije za datu ocjenu;
- da je Ministarstvo prosvjete odlučujući o žalbi FLU na Rješenje prosvjetne inspekcije poništilo prvostepeno rješenje i predmet vratilo na ponovni postupak;
- da je u ponovnom postupku izvršen inspekcijski nadzor u FLU 20.10.2016. godine;
- da je prosvjetni inspektor konstatovao da je inspekcijski nadzor koji se odnosi na primjedbe X.X. na rad Upisne i Ispitne komisije FLU , okončan;
- da je tokom postupka prosvjetni inspektor ustanovio da je X.Y , prilikom ponovnog upisa na FLU, dostavila ispisnicu sa Univerziteta u Novom Sadu – Akademija umjetnosti, sa namjerom da se prepíše na drugu godinu studija FLU, koja činjenica nije bila prezentovana inspektorima za vrijeme vršenja nadzora tokom avgusta/septembra 2016. godine;

4. Relevantni propisi

Ustavom Crne Gore ("Sl. list CG" br. 1/07 i 38/13), zajamčeno je:

Svako ima pravo na jednaku zaštitu svojih prava i sloboda. (čl. 19)

Svako ima pravo da se, pojedinačno ili zajedno sa drugim, obrati državnom organu ili organizaciji koja vrši javna ovlašćenja i da dobije odgovor.

Niko ne može da bude pozvan na odgovornost, niti da trpi druge štetne posljedice zbog stavova iznijetih u obraćanju, osim ako je time učinio krivično djelo. (čl. 57)

Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore je samostalan i nezavisan organ koji preduzima mjere za zaštitu ljudskih prava i sloboda. (član 81 stav 1)

Zakonom o visokom obrazovanju ("Sl list CG" br 44/14, ... 40/16), propisano je:

Ciljevi visokog obrazovanja su:

- 1) sticanje, unapređivanje i razvijanje znanja, naučno-istraživačke djelatnosti, umjetnosti i kulture;
- 2) prenošenje opštih, naučnih i profesionalnih znanja i vještina putem nastave i istraživanja;

- 3) razvoj istraživački orijentisanog visokog obrazovanja;
- 4) obezbjeđivanje mogućnosti za sticanje visokog obrazovanja tokom cijelog života;
- 5) uspostavljanje i razvijanje S.dnje u oblasti nastave, istraživanja, umjetnosti i kulture;
- 6) obezbjeđivanje uslova za nesmetan pristup visokom obrazovanju.

Visoko obrazovanje je djelatnost od javnog interesa. (čl. 3)

Etičkim kodeksom ustanova visokog obrazovanja definišu se osnovna i opšta načela vrijednosti utemeljene na etičkim pravima i obavezama u visokom obrazovanju i štite najviše vrijednosti visokog obrazovanja kroz primjenu odgovarajućih normi kojima se regulišu akademski odnosi unutar univerzitetske zajednice. (čl. 5)

Nadzor nad sprovođenjem odredbi ovog zakona vrši organ državne uprave nadležan za poslove prosvjete (u daljem tekstu: Ministarstvo), u skladu sa zakonom.

Inspekcijski nadzor nad radom ustanova visokog obrazovanje vrši nadležna prosvjetna inspekcija. (čl. 8)

Organ rukovođenja univerziteta je rektor.

Rektor je odgovoran za rad na univerzitetu, kao i za rukovođenje u okviru poslovne politike utvrđene od strane upravnog odbora univerziteta.

Univerzitet može imati prorektore. (čl. 49)

Organ rukovođenja organizacione jedinice državnog univerziteta je dekan, odnosno direktor, kojeg bira upravni odbor univerziteta u skladu sa statutom. (čl. 52/1)

Ustanova realizuje nastavu u toku studijske godine koja, po pravilu, počinje 1. septembra, u skladu sa akademskim kalendarom. (član 84/1)

Pravilnikom o uslovima, kriterijumima i postupku upisa na osnovne studije Univerziteta Crne Gore, propisano je:

Kandidat koji smatra da postupak rangiranja nije pravilno sproveden, ima pravo prigovora Centralnoj komisiji za upis, u roku od 24 sata od objavljivanja rezultata kvalifikacionog postupka i rang liste. (čl. 14/3)

Statutom Univerziteta Crne Gore, propisano je:

Dekan odnosno direktor:

- 1) zastupa i predstavlja organizacionu jedinicu, u skladu sa zakonom i ovim statutom;
- 2) organizuje i rukovodi radom organizacione jedinice;
- 3) odgovoran je za zakonitost rada organizacione jedinice;. . (čl. 69 tač. 1,2i 3)

Akademsko osoblje dužno je da se u svom radu, djelovanju i ponašanju na Univerzitetu pridržava Etičkog kodeksa i da štiti ugled Univerziteta.

Etički kodeks donosi Senat, na predlog komisije koju imenuje rektor.

Komisiju iz stava 2 ovog člana čini po jedan predstavnik iz reda akademskog osoblja svake organizacione jedinice Univerziteta.

Etičkim kodeksom utvrđuju se principi i pravila ponašanja akademskog osoblja kojih se moraju pridržavati u cilju očuvanja i unapređenja dostojanstva i ugleda Univerziteta, shodno misiji Univerziteta, kao i postupak za slučaj povrede etičkih načela. (čl. 103)

Etičkim kodeksom UCG, propisano je:

Pripadnici univerzitetske zajednice treba da budu vođeni principima slobode naučnog i umjetničkog stvaralaštva u duhu odgovornog, objektivnog i poštenog traganja za istinom, te sticanja i prenošenja znanja.

Neprihvatljive su pojave i ponašanja u okviru univerzitetske zajednice, u nastavi i profesionalnom radu: korupcija, diskriminacija, uznemiravanje, sukob interesa, nelojalnost, *neogovornost* itd (čl.1 tačka 4 i 6)

Zakonom o inspekcijskom nadzoru (Sl list RCG br. 039/03, Sl. list CG", br. 76/09 ... 52/16), propisano je:

Radi otklanjanja utvrđenih nepravilnosti, inspektor je ovlašten i obavezan da subjektu nadzora:

- 1) ukaže na utvrđene nepravilnosti i odredi rok za njihovo otklanjanje;
- 2) naredi preduzimanje odgovarajućih mjera i radnji u roku koji odredi;
- 3) privremeno zabrani vršenje djelatnosti i drugih radnji;
- 4) privremeno oduzme predmete ili sredstva kojima je učinjeno neko kažnjivo djelo, do okončanja tog postupka;
- 5) izreče novčane kazne, u skladu sa zakonom i drugim propisom;
- 6) izda prekršajni nalog;
- 7) podnese krivičnu ili drugu odgovarajuću prijavu;
- 8) vrši druga ovlaštenja i obaveze u skladu sa propisima.

Ovlašteni inspektor može podnijeti zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka. (čl. 15)

Subjekt nadzora obavezan je da postupi po zahtjevu, odnosno naredbi inspektora. (čl. 20)

Nakon inspekcijskog pregleda, inspektor donosi rješenje o mjerama, radnjama i rokovima za otklanjanje nepravilnosti.

Izuzetno od stava 1 ovog člana, inspektor može upravne mjere i radnje narediti usmenim rješenjem na zapisnik, kada ocijeni da se na taj način otklanja neposredna opasnost po život i zdravlje ljudi, imovinu veće vrijednosti ili kada je u pitanju zaštita drugog javnog interesa.

U slučaju iz stava 2 ovog člana, inspektor je dužan da, u roku od tri dana od dana izricanja usmenog rješenja, donese pisano rješenje. (čl. 39)

Protiv rješenja inspektora može se izjaviti žalba u roku od osam dana od dana dostave pisanog rješenja.

O žalbi odlučuje ministarstvo nadležno za upravnu oblast na koju se rješenje odnosi.

Žalba ne odlaže izvršenje rješenja. (čl. 40)

Zakonom o prosvjetnoj inspekciji ("Sl. list CRG" br. 80/04), propisano je:

Kada se u postupku inspekcijskog nadzora ocijeni da je povrijeđen zakon ili drugi propis ili da se ne poštuju propisani standardi ili normativi, pored upravnih mjera i radnji propisanih Zakonom o inspekcijskom nadzoru, inspektor je obavezan da:

- 1) privremeno zabrani obavljanje obrazovno-vaspitnog rada nastavniku koji ne ispunjava propisane uslove u pogledu profila stručne spreme, kao i nastavniku koji učini povredu radne obaveze za koju je Opštim zakonom o obrazovanju i vaspitanju propisana mjera prestanka radnog odnosa;
- 2) predloži za razrješenje direktora ustanove u slučajevima utvrđenim Opštim zakonom o obrazovanju i vaspitanju;
- 3) obustavi i poništi upis djece, učenika, polaznika obrazovanja i studenata koji nije obavljen u skladu sa zakonom i drugim propisom;
- 4) obustavi polaganje ispita koji se ne obavljaju u skladu sa zakonom i drugim propisom i naredi nadležnom organu ustanove da poništi ispite i javne isprave izdate na osnovu tih ispita;
- 5) naredi otklanjanje utvrđenih nepravilnosti u postupku napredovanja nastavnika, odnosno izbora u akademsko zvanje;
- 6) naredi ustanovi obrazovanje ocjene po nalazu komisije za provjeru znanja učenika, u skladu sa zakonom;
- 7) naredi otklanjanje utvrđenih nepravilnosti u postupku utvrđivanja ocjena i uspjeha učenika, u skladu sa zakonom;

- 8) naredi ustanovi produžetak nastavne godine, u skladu sa zakonom;
- 9) naredi ustanovi da, u slučajevima propisanim zakonom, organizuje pripremanje učenika za polaganje razrednih ispita.

Zakonom o Zaštitniku ljudskih prava i sloboda Crne Gore („Službeni list CG”, br. 42/11 i 32/14) propisano je:

Nakon završetka ispitivanja povrede ljudskih prava i sloboda Zaštitnik/ca daje mišljenje o tome da li je, na koji način i u kojoj mjeri došlo do povrede ljudskih prava i sloboda.

Kad Zaštitnik/ca utvrdi da je došlo do povrede ljudskih prava i sloboda, mišljenje sadrži i preporuku o tome šta treba preduzeti da bi se povreda otklonila, kao i rok za njeno otklanjanje. (član 41)

Starješina/ka, odnosno lice koje rukovodi organom na čiji se rad preporuka odnosi obavezan je da, u ostavljenom roku, dostavi izvještaj o preduzetim radnjama za izvršenje preporuke.

Ukoliko starješina/ka, odnosno lice koje rukovodi organom ne postupi po preporuci u određenom roku, Zaštitnik može upoznati neposredno viši organ, podnijeti poseban izvještaj ili obavijestiti javnost (član 42).

5. Zaključna ocjena

5.1. Na osnovu sprovedenog ispitnog postupka, Zaštitnik je utvrdio da je podnositeljka pritužbe polagala prijemni ispit na FLU – Studijski program Slikarstvo, u prvom upisnom roku – jun 2016. godine. Dana, 30.06.2016. godine objavljena je Rang lista kandidata na kojem se X.X. nalazila sa 7. mjestu, prvom ispod crte. Nezadovoljna bodovanjem i rangiranjem, podnijela je 4.07.2016. godine, prigovor na rang listu, koji je odbijen kao neblagovremen. Podnositeljka pritužbe obratila se i nadležnoj inspekciji.

5.2. Iz izjašnjenja Uprave za inspekcijske poslove i Zapisnika o izvršenom inspekcijskom nadzoru br. 0601/2015-10796/2 od 9.09.2016. godine, Odsjeka za inspekciju za prosvjetu i sport, proizilazi da je procedura pri prijemnom ispitu sprovedena uz više nepravilnosti. Naime prosvjetni inspektor je tokom nadzora ukazao da je „manjkava Odluka kojom je odbijen prigovor podnositeljke pritužbe, jer je taj prigovor trebalo proslijediti Centralnoj komisiji za upis. On je ukazao dekanici da u sastavu Komisije za upis ne mogu biti članovi Ispitne komisije, da prvorangirana na rang listi, zato što je već jednom stekla status budžetskog studenta I godine studija na istom studijskom programu i taj status uživala u prvoj godini i zimskom semestru druge godine studija, te potom ispisom sa FLU izgubila status studenta UCG, ne može po drugi put steći i koristiti status budžetskog studenta I godine studije te da je neregularan njen upis na I godinu FLU. U Zapisniku se takođe navodi da činjenično stanje upućuje na nedostatak volje da se podnositeljki pritužbe pomogne da se detaljnije upozna sa procedurom polaganja dopunskih ispita, dobijenim ocjenama i pravom prigovora na rezultate ispita i rangiranje kandidata. Fakultet likovnih umjetnosti nije bio dostupan prosvjetnom inspektoru sredinom jula 2016. godine, te je nadzor vršen tek kada je Rang lista I postala konačna i kada su završena sva tri upisna roka na FLU. Nakon ukazivanja na nepravilnosti, prosvjetni inspektor je donio Rješenje br. 0601/2016-2514 od 12.09.2016. kojim je naredio FLU da između ostalog, poništi rangiranje prve kandidatkinje na Rang listi kandidata prijavljenih na konkurs za upis na prvu godinu studija upisni rok Jun 2016. godine od 30.06.2016.g. i da Ispitna komisija i Upisna komisija ponovo razmotre ocjenu X.X. na dopunskom ispitu iz predmeta Crtanje figura po modelu na studijskom programu Slikarstvo. FLU, uložio je žalbu na to Rješenje, Ministarstvu prosvjete, a Zaštitnika obavijestio da je postupio u jednom dijelu Rješenja i ponovo razmotrio rad X.X.. Komisija

FLU je ponovo ocijenila nedovoljnom ocjenom, dopunski ispit podnositeljke pritužbe. Time je FLU postupio po nalogu nadležne inspekcije. Zaštitnik zapaža da i pored navedenih postupanja FLU, prigovor X.X nije razmatrala Centralna komisija za upis, koja je nadležna da odlučuje po prigovorima na postupak rangiranja kako je propisano Pravilnikom o uslovima, kriterijumima i postupku upisa na osnovne studije Univerziteta Crne Gore.

5.3. Primjećuje se da je FLU, u svojim odgovorima Zaštitniku, iskazao dozu nezadovoljstva i iznenađenja, iz razloga što su nadležne osobe i odgovorna lica, morala prekinuti godišnji odmor, da bi Zaštitniku dostavili izjašnjenje na navode podnositeljke pritužbe, te da „da uz veliki napor koji im pričinjava ovakav vid komunikacije, dostavljaju izjašnjenje“. Zaštitnik je imao u vidu činjenicu da je vrijeme kolektivnih godišnjih odmora, ali takođe nije mogao prenebregnuti podatak da su upravo u toku upisni rokovi za studente (u konkretnom slučaju bilo je tri upisna roka), te je bilo neophodno obezbijediti minimum procesa rada, kako stranke ne bi trpjele štetne posledice koje se kasnije ne bi mogle nadoknaditi.

Neobezbijedjenjem minimuma procesa rada za vrijeme godišnjeg odmora, podnositeljka pritužbe dovedena je u stanje neizvjesnosti i iščekivanja.

Zaštitnik takođe primjećuje da reagovanje dekanice FLU i ophođenje prema Instituciji Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore, nije u skladu sa načelima dobrog postupanja i etičkim principima, pogotovo imajući u vidu činjenicu da je Zaštitnik nezavistan i samostalan organ koji štiti prava građana i kontroliše rad državnih organa, javnih službi i drugih nosilaca javnih ovlašćenja.

Zaštitnik zapaža da dekanica FLU u konkretnom slučaju nije postupala u skladu sa Etičkim kodeksom UCG kojim se uređuju moralna i profesionalna načela kojih se mora pridržavati akademsko i drugo osoblje kao i studenti, u cilju očuvanja i unapređenja dostojanstva i ugleda Univerziteta Crne Gore. Takođe je u postupanjima i obraćanjima dekanice, evidentno odsustvo volje da se sa dozom senzibiliteta, kakvu svakako treba da ima jedna Univerzitetska jedinica i ustanova u kojoj se obrazuju budući akademski građani pristupi rješavanju problema mlade osobe – budućeg studenta, koja se bori sa svoja prava.

5.4. Zaštitnik je mišljenja da je situacija u kojoj se našla podnositeljka pritužbe, rezultat nedovoljne transparentnosti rada Fakulteta. Naime, upisni proces je jedan od elemenata visokoškolskog sistema koji je institucionalno podložan korupciji i stoga je transparentnost upisa na fakultete važna karika u lancu sprečavanja mahinacija.

5.5. Zaštitnik podsjeća da su svi organi i javne službe, među kojima i Univerzitet Crne Gore i FLU koji vrše djelatnost od javnog interesa, dužni da postupaju u skladu sa zakonom i drugim propisima i da strankama omoguće da što lakše ostvare svoja prava i pravne interese. Na taj način okončava se nesigurnost u kojoj se stranke nalaze u pogledu ostvarivanja svojih prava i istovremeno obezbjeđuje opšta pravna sigurnost. Pozitivni propisi načela dobrog postupanja zahtijevaju od organa javne vlasti da postupaju i preduzimaju mjere u okviru svoje nadležnosti u zakonom propisanim rokovima. Standard dobrog postupanja ne dozvoljava nečinjenje i pasivnost već traži aktivan i angažovan stav organa prema obavljanju poslova iz djelokruga svoje nadležnosti i zakonito vršenje tih poslova. Nevršenje poslova i radnji ili njihovo neodgovorno vršenje može imati za posledicu stvaranje pravne nesigurnosti, otežavanje pravnog položaja građana i kršenje njihovih prava.

Polazeći od navedenog, Zaštitnik daje sljedeću

P R E P O R U K U

Dekanici Fakulteta likovnik umjetnosti Cetinje – Mileni Jovićević,

- da sa dužnom pažnjom i odgovornošću i više senzibiliteta pristupi rješavanju pitanja kandidata za upis na osnovne studije, vezanih za upisni rok;
- da na jasan i transparentan način kandidati budu upoznati sa svojim pravima i pravnim sredstvima koja im stoje na raspolaganju prilikom upisa na osnovne studije, i da pravna pouka bude vidno istaknuta na samoj rang listi;
- da u budućem radu, dosledno primjenjuju odredbe Pravilnika o uslovima, kriterijumima i postupku upisa na osnovne studije Univerziteta Crne Gore, kojima je propisano korišćenje pravnih sredstava kada kandidat smatra da postupak rangiranja nije pravilno sproveden i
- da se u svom budućem postupanju kao i odnosu prema nadležnim organima, institucijama i građanima, pridržava načela Etičkog kodeksa Univerziteta Crne Gore kao i principa dobrog postupanja;

Fakultet likovnih umjetnosti Cetinje, dužan je da Zaštitniku dostavi izvještaj o aktivnostima na sprovođenju ove preporuke o roku od 30 dana, od dana prijema iste.

**ZAMJENICA ZAŠTITNIKA
LJUDSKIH PRAVA I SLOBODA
CRNE GORE
Snežana Mijušković**

D-na:

- podnositeljki pritužbe,
- Fakultet likovnih umjetnosti Cetinje
- Univerzitet Crne Gore – na upoznavanje